

gological research: methodological advice for young scientists]. Kyiv–Vinnytsia : DOV «Vinnytsia». 278 s. [in Ukrainian]

6. Verkhovna Rada Ukrainy. (2015). Pro Natsionalnu politsiuu [On the National Police] : Zakon Ukrainy vid 02.07.2015 № 580-VIII. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. S. 40–41 St. 379. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> [in Ukrainian]

7. Council of Europe. (2001). Recommendation Rec (2001)10 of the Committee of Ministers to member states on the European Code of Police Ethics. URL: <https://rm.coe.int/16805e297e> [in English]

8. Kudermina, O. I. (2022). Psykholohiia osoby yak subiekta pravookhoronnoi diialnosti [Psychology of a person as a subject of law enforcement activity] : monohrafiia. Kyiv. ISBN: 978-966-482-031-5. [in Ukrainian]

9. Tyler, T. R., & Sunshine, J. (2003). The Role of Police Legitimacy in Shaping Public Cooperation with the Police. Journal of Research in Crime and Delinquency. 40(3). P. 285–316. [in English]

10. Loftus, B. (2010). Police Culture in a Changing World. Oxford : Oxford University Press. 246 p. [in English]

11. Basturkmen, H. (2010). Developing Courses in English for Specific Purposes. London : Palgrave Macmillan. 181 p. [in English]

12. Kleygrewe, L. (2023). Immersed in Training: Advancing Police Practice with Virtual Reality (Doctoral dissertation, Vrije Universiteit Amsterdam). Supervisors: R. R. D. Oudejans, R. I. Hutter. DOI: <https://doi.org/10.5463/thesis.312> [in English]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ДУДІКОВА Лариса – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри мовної підготовки Харківського національного університету внутрішніх справ.

Наукові інтереси: професійна педагогіка, деонтологічна підготовка правоохоронців, цифровізація освіти, аксіологічний підхід у вищій школі.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

DUDIKOVA Larysa – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Department of Language Training of Kharkiv National University of Internal Affairs.

Scientific interests: professional pedagogy, deontological training of law enforcement officers, digitalization of education, axiological approach in higher education.

Стаття надійшла до редакції 03.03.2026 р.

Стаття прийнята до друку 15.03.2026 р.

УДК 378.046.4:37.018

DOI: 10.36550/2415-7988-2026-1-223-33-36

ISSN 2415–7988 (Print) ISSN 2521–1919 (Online)

ДУДКА Тетяна –

доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки та психології професійної освіти

Київського авіаційного інституту

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4216-1083>

e-mail: kiev.professor@gmail.com

МЕТОДОЛОГІЧНА РЕФЛЕКСІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ АСПІРАНТІВ В УМОВАХ ТРАНЗИТИВНОСТІ НАУКОВОГО ЗНАННЯ ТА ВИКЛИКІВ VUCA-СВІТУ

У змісті статті розкрито фундаментальну значущість неперервної професійної освіти як стратегічного інструменту адаптації особистості до вимог постіндустріального суспільства. Акцентовано увагу на тому, що сучасний цифровий соціум потребує від фахівця оперативного прийняття рішень в умовах високої невизначеності, що зумовлює приріст нових освітніх парадигм, заснованих на симбіозі інтегративного, інноваційного та середовищного підходів.

Мета статті – здійснити комплексний теоретико-методологічний аналіз феномена неперервної освіти аспірантів (здобувачів ступеня PhD) в умовах транзитивності наукового знання та динамічних викликів VUCA-світу.

Зауважено, що в умовах інтелектуальної інтенсифікації захист дисертації не виступає фінальним етапом підготовки, а є лише щаблем для подальшого професійно-особистісного зростання. Виокремлено ключові детермінанти еволюції досліджуваного феномена: від компенсаторної моделі «ліквідації освітніх дефіцитів» до глобальної концепції «навчання впродовж усього життя». Обґрунтовано перелік факторів, що стимулюють розвиток неперервної освіти здобувачів наукового ступеня PhD, зокрема: поглиблення науково-технологічного поступу; необхідність формування економічної компетентності; соціально-демографічні виклики воєнного часу та вплив параметрів VUCA-світу (нестабільність, складність, неоднозначність, невизначеність).

Уточнено прикладну векторну зорієнтованість неперервної освіти через взаємозв'язок трьох компонентів: особистості здобувача, специфіки освітнього процесу та інституційної структури. Окреслено методологічний потенціал андрагогіки, акмеології та інноваційної педагогіки як базису для особистісно-професійного розвитку суб'єкта пізнання.

Доведено, що сучасна модель неперервної освіти базується на принципах варіативності, доступності та багаторівневості, що дозволяє інтегрувати формальні, неформальні та інформальні освітні стратегії в єдиний дослідницький простір. Проблематизовано необхідність трансформації дидактичного інструментарію викладача вищої школи у напрямку фасилітації та підтримки індивідуальних освітніх траєкторій.

Зроблено висновок, що неперервна освіта є безальтернативним механізмом забезпечення дослідницької адаптивності та здатності до генерації нових наукових знань в умовах бурхливої транзитивності інформаційних потоків.

Ключові слова: неперервна освіта, здобувачі наукового ступеня PhD, VUCA-світ, транзитивність знань, професійна підготовка.

DUDKA Tetiana –

Doctor of Pedagogical Sciences,

Professor of the Department

Pedagogy and Psychology of Vocational Education

Kyiv Aviation Institute

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4216-1083>

e-mail: kiev.professor@gmail.com

METHODOLOGICAL REFLECTION ON LIFELONG LEARNING FOR PHD CANDIDATES AMIDST THE TRANSITIVITY OF SCIENTIFIC KNOWLEDGE AND VUCA WORLD CHALLENGES

The article reveals the fundamental importance of lifelong professional education as a strategic tool for individual adaptation to the requirements of a post-industrial society. It is emphasized that the modern digital society requires a specialist to make prompt decisions under conditions of high uncertainty, which leads to the emergence of new educational paradigms based on a symbiosis of integrative, innovative, and environmental approaches.

The aim of the article is to carry out a comprehensive theoretical and methodological analysis of the phenomenon of lifelong education for post-graduate students (PhD candidates) in the context of the transitivity of scientific knowledge and the dynamic challenges of the VUCA world.

It is noted that in the conditions of intellectual intensification, the defense of a dissertation is not the final stage of training but merely a stepping stone for further professional and personal growth. The key determinants of the evolution of the phenomenon under study are identified: from the compensatory model of "eliminating educational deficits" to the global concept of "lifelong learning." A list of factors stimulating the development of lifelong education for PhD candidates is substantiated, including: the deepening of scientific and technological progress; the need to form economic competence; socio-demographic challenges of wartime; and the influence of VUCA world parameters (volatility, uncertainty, complexity, ambiguity).

The applied vector orientation of lifelong education is visualized through the interconnection of three components: the personality of the applicant, the specifics of the educational process, and the institutional structure. The methodological potential of andragogy, acmeology, and innovative pedagogy as a basis for the formation of a self-developing subject is outlined.

It is proved that the modern model of lifelong education is based on the principles of variability, accessibility, and multi-level structure, which allows for the integration of formal, non-formal, and informal educational strategies into a single research space. The necessity of transforming the didactic toolkit of a higher school teacher towards facilitation and support of individual educational trajectories is problematized.

It is concluded that lifelong education is an indispensable mechanism for ensuring research adaptability and the ability to generate new scientific knowledge in conditions of rapid transitivity of information flows.

Key words: *lifelong education, PhD candidates, VUCA world, transitivity of knowledge, professional training, educational trajectory, acmeology.*

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Функціонування суспільства на рівні індустріально центрованих вимог потребує оперативного прийняття особистістю найбільш правильних рішень в умовах невизначеності. У полі освітньої галузі спостерігається приріст концептуальних парадигм, які предметно націлюються на удосконалення професійної підготовки кадрів, відповідно до вимог та запитів сучасного цифрового соціуму. І звідси, така парадигмальність перебігу загально-світових та внутрішньоінституційних перетворень на рівні кожної галузі, віддзеркалюється у нагальній необхідності розвитку моделі неперервної професійної освіти, заснованої на симбіозі інтегративного, інноваційного та середовищного підходів. Методологічний базис аналізу суспільної значущості феномена неперервної освіти, актуалізує необхідність окреслення перспектив розвитку досліджуваного на рівні нових соціально-економічних умов, які віддзеркалюють тенденційність сучасного інноваційно-інтегративного поступу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Досліджувана проблематика сьогодні знаходиться у полі зору цілої низки дослідників, що віддзеркалено у тематичній зорієнтованості наукових доробків за авторством А. Вербицького, М. Кларіна, В. Сиротока, С. Жилована, М. Чумака та інших. Незважаючи на ґрунтовність існуючих наукових напрацювань визначеного тематичного спрямування, заявлена проблематика залишається недостатньо дослідженою. Остання фактажність позначилася на виборі титульної тематики.

Мета статті – здійснити комплексний теоретико-методологічний аналіз феномена неперервної освіти аспірантів в умовах транзитивності наукового знання та динамічних викликів VUCA-світу.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах транзитивності наукового знання, відрефлексування значущості досліджуваного проектується крізь призму освітньої діяльності, яка передбачає прояв високомотивованої активності суб'єкта пізнання у напрямку саморозвитку та самовдосконалення, з метою досягнення відповідного рівня

інтелектуального розвитку. Особливої значущості це особистісно зорієнтоване завдання набуває у колі здобувачів наукового ступеня PhD, адже вони функціонують в умовах підвищеної інтелектуальної активності, задля реалізації наміченого науково-дослідного проекту. Проте, варто відзначити і той факт, що захист дисертації не є завершальним акордом на прямій професійного розвитку та самовдосконалення, а є лише щаблем для подальшого ще більш стрімкішого особистісно-професійного зростання. З метою реалізації цього важливого і перспективного завдання, особливо цінним для нас стає інструментарій неперервної освіти.

Особливістю досліджуваної є відсутність часових дедлайнів для досягнення окресленого, та наявність множинних можливостей для поглиблення професійної перепідготовки упродовж усього періоду життя, відповідно до вимог та потреб сучасного соціуму.

Ключовим соціальним призначенням заявленого є створення найоптимальніших умов для безмежного особистісного зростання, за рахунок розширення спектру освітніх можливостей, з метою адаптації індивіда до неминучих змін на рівні високоінноваційного суспільства.

Науковий аналіз досліджуваного аспекту засвідчує, що феномен неперервної освіти тривалий час перебуває у центрі уваги світової наукової спільноти, проте єдиної уніфікованої концепції цієї категорії досі не сформовано. Зазначена тенденційність зумовлена феноменологічною глибиною об'єкта дослідження та складністю інтеграції повного спектра його предметних характеристик у межах єдиного теоретичного узагальнення. Водночас досвід суспільної практики підтверджує, що інтенсифікація особистісного розвитку та самовдосконалення фахівця відбувається саме завдяки реалізації завдань неперервної освіти протягом усього періоду його активної професійної діяльності.

На перших порах предметного аналізу проблематика неперервної освіти торкалася того кола осіб, які на певному життєвому етапі відчули на собі вплив недостатнього рівня власної професійної

обізнаності для досягнення професійної успішності (т.з. «феномен компенсації недостатньої навченості»). Проте, з часом відбулися ще більш глибокі переосмислення досліджуваного з більш предметною орієнтацією, які зупинили вектор соціальної уваги на перспективності неперервного професійно-особистісного розвитку упродовж усього життя. Саме таким шляхом відбулася трансформація соціальної значущості неперервної професійної освіти, з механізму підвищення кваліфікації в інструмент «навчання упродовж життя». І вочевидь, ключовими детермінантами феноменологічного розвитку у цьому аспекті послугувати соціально-економічні та технологічні умови суспільного функціонування.

З метою більш детального розкриття значущості досліджуваного вважаємо за необхідне розкрити перелік факторів, які стимулюють розвиток неперервної освіти здобувачів наукового ступеня PhD в умовах транзитивності наукового знання та наявних викликів. До їх переліку, зокрема, можемо віднести наступні:

- поглиблення науково-технологічного поступу, який актуалізує зростання вимог до професійної компетентності майбутнього фахівця;
- необхідність поглиблення на особистісному рівні розвитку економічної компетентності;
- невідповідність освітньої підготовки потребам ринку праці;
- вплив соціально-демографічних показників (зокрема, перевищення показників смертності над народжуваністю; високі показники вимушеної міграції в умовах воєнного часу; збереження тенденції «старіння нації»);
- необхідність обґрунтування напрямків суспільного поступу крізь призму концептуальних положень «VUCA-світу (Volatility, Uncertainty, Complexity, Ambiguity)», які актуалізують виявлення впливу на особистість факторів складності, невизначеності, неоднозначності та нестабільності [6].

На сьогодні ключовими теоретико-методологічними підвалинами феноменологічного розвитку на рівні досліджуваної цільової аудиторії аспірантів виступають концепції розвивального навчання, заснованого на діяльнісних, особистісно та проблемно орієнтованих освітніх технологіях [1; 3]. За таких умов актуалізується питання стандартизації та уніфікації організаційних та змістових процедур, задля досягнення результативності на рівні суспільно діючих стандартів вихованості, освіченості та культури (див.рис. 1).

Рис. 1. Аксиологічні орієнтири державної політики у сфері неперервної освіти здобувачів наукового ступеня PhD

Означені на рис.1 аксиологічні орієнтири слугують «нормативними флагманами», які дають нам можливість спроектувати досліджуване на канву особистісно-культурного розвитку, професійного зростання та освітньо-модеризаційного поступу (рис.1).

Як зазначалося вище, ключовою тенденційністю на шляху до реалізації завдань неперервної освіти, на рівні сучасного світу, є пряма зорієнтованість на поглиблення глобалізаційних та інформатизаційних процесів на зустріч викликам VUCA-світу [6]. Урахування змістових векторів окресленої наукової концепції наближає нас до відрефлексування проблеми світової нестабільності крізь призму необхідності адаптації формату освіти до актуальної освітньої траєкторії до індивідуальних потреб кожного суб'єкта пізнання.

Для сучасної системи неперервної освіти характерними є дотримання принципів доступності, інноваційної наповненості, багаторівневості та варіативності. Саме завдяки ним, феномен неперервної освіти на рівні досліджуваної цільової аудиторії трансформується у цілісний базис для інтеграції множинності соціальних ресурсів та побудови майданчиків ефективної наукової взаємодії на засадах соціально-педагогічної згуртованості [3; 4; 5].

У цьому аспекті аналізу, вихідними векторами предметно-феноменологічного розвитку неперервної освіти є наукові концепти з таких наукових галузей, як: андрагогіка, акмеологія та інноваційна педагогіка. Змістові центри останніх зорієнтовують особистісний розвиток у напрямку стійкої освітньої неперервності на кожному етапі індивідуально-часового функціонування.

Феноменологічну проєкцію досліджуваного на рівні здобувачів наукового ступеня PhD варто здійснювати з позиції визначеної прогностично-векторної зорієнтованості (див.рис.2).

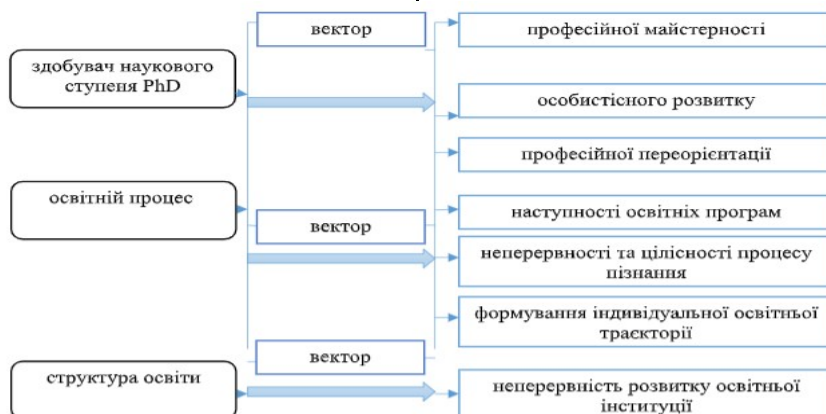

Рис.2. Прогностично-векторна зорієнтованість неперервної освіти на рівні здобувачів наукового ступеня PhD

З метою структуризації досліджуваного, прикладну векторну зорієнтованість унаочнено кризь призму трьох основних компонентів – здобувач наукового ступеня PhD, освітній процес (зокрема, на базі науково-дослідної, чи освітньої інституції) та структура освіти (рис.2). Безумовно, що на кожному із відображених шаблів векторної зорієнтованості відслідковується прямий феноменологічний взаємозв'язок, оскільки завдяки цьому методологічному началу вдається досягти вихідної педагогічної ефективності.

Новітній етап педагогічного поступу на засадах неперервної освіти маркується відповідною ідейною зорієнтованістю на рівні:

- особистісної трансформації суб'єкта пізнання, який вирізняється відповідним переліком індивідуально-професійних характеристик;
- сукупного наповнення відповідного дидактичного «портфелю» викладача задля досягнення завдань особистісно-розвивального характеру;
- характеру освіти, відображаючої інноваційно-трансформаційну складову удосконалення діяльнісних проявів.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. На основі аналізу вище окресленого можемо зробити висновок, що неперервна освіта сьогодні постає у формі ключового інструменту розвитку здобувача наукового ступеня PhD. В умовах бурхливої транзитивності наукового знання саме виклики VUCA-світу актуалізують неперервний особистісно-професійний розвиток та зростання аспірантів на кожному шаблі освітнього поступу. Саме такий шлях забезпечує на рівні досліджуваної цільової аудиторії поглиблення дослідницької адаптивності, особистісної автономії та індивідуальної здатності до генерації нових наукових знань на кожному етапі життєдіяльності людини.

Перспективним для подальших наукових пошуків є розроблення моделей неперервної освіти аспірантів з урахуванням перебігу динамічних трансформацій наукового знання.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Гончарова О., Прус Н., Масло І. Професійний розвиток викладачів вищої школи через формування цифрових навичок адаптивного навчання. *Педагогічна академія. Наукові записки*. 2025. [Електронний ресурс]. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.16255151>
2. Jiapei Xia, Shuting (Alice) Sun, Xuesong (Andy) Gao. The other side of PhD education: A systematic review of research on PhD students' development as university teachers. *Review of education*. 2025. January. DOI: <https://doi.org/10.1002/rev3.70024>
3. Карташова Л.А. Методичні особливості підготовки майбутніх докторів філософії в Україні. *Інноваційна педагогіка*. 2024. № 76. С. 108-112.
4. Ничкало Н., Гуревич Р., Візнюк І. Інноваційні методи підготовки аспірантів в контексті цифрової трансформації освіти. *ITLT*. 2025. Том 109. №5. С. 1–15. DOI: [10.33407/itlt.v109i5.6281](https://doi.org/10.33407/itlt.v109i5.6281)
5. Мирончук Н. М., Антонова О. Є. Освітньо-наукове середовище закладу як осередок розвитку дослідницького потенціалу і здібностей здобувачів третього рівня вищої освіти. *Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)*. 2025. № 9 (55).

С. 676–688. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-9\(55\)-676-688](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-9(55)-676-688)

6. Maria T. Northcote, Kevin P. Gosselin. Navigating the VUCA world of higher education: Strategies for doctoral students and early career academics. *Journal of Higher Education Research and Development*. 2024. Vol. 43. Issue 2. DOI: <https://doi.org/10.1080/07294360.2023.2245671>

REFERENCES

1. Honcharova, O., Prus, N., & Maslo, I. (2025). Profesiyni rozvytok vykladachiv vyshchoi shkoly cherez formuvannya tsyvrovykh navychok adaptyvnoho navchannia [Professional Development of Higher Education Teachers through the Formation of Digital Adaptive Learning Skills]. *Pedahohichna akademiia. Naukovi zapysky – Pedagogical Academy. Scientific Notes*. [online]. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.16255151> [in Ukrainian].
2. Jiapei, Xia, Shuting (Alice) Sun, & Xuesong (Andy) Gao (2025). The other side of PhD education: A systematic review of research on PhD students' development as university teachers. *Review of education*, January. DOI: <https://doi.org/10.1002/rev3.70024> [in English]
3. Kartashova, L.A. (2024). *Metodychni osoblyvosti pidhotovky maibutnikh doktoriv filosofii v Ukraini* [Methodological Features of Training Future Doctors of Philosophy in Ukraine]. *Innovatsiina pedahohika – Innovative pedagogy*. №76. S. 108-112 [in Ukrainian]
4. Nychkalo, N., Hurevych, R., and Vizniuk, I. (2025). *Innovatsiini metody pidhotovky aspirantiv v konteksti tsyvrovoi transformatsii osvity* [Innovative Methods of Training Postgraduate Students in the Context of Digital Transformation of Education]. *ITLT – ITLT*. Tom 109. №5. S. 1–15. DOI: [10.33407/itlt.v109i5.6281](https://doi.org/10.33407/itlt.v109i5.6281) [in Ukrainian]
5. Myronchuk, N. M., & Antonova, O. Ye. (2025). *Osvitno-naukove seredovyshe zakladu yak oseredok rozvytku doslidnytskoho potentsialu i zdibnostei zdobuvachiv tretoho rinvnia vyshchoi osvity* [The Educational and Research Environment of an Institution as a Hub for the Development of Research Potential and Abilities of Third-Level Higher Education Students]. *Perspektyvy ta innovatsii nauky (Seriiia «Pedahohika», Seriiia «Psykhohohiia», Seriiia «Medytsyna») – Prospects and Innovations of Science (Series «Pedagogy», Series «Psychology», Series «Medicine»)*. №9 (55). S. 676–688. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-9\(55\)-676-688](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-9(55)-676-688) [in Ukrainian]
6. Maria, T., Northcote, & Kevin, P., Gosselin (2024). Navigating the VUCA world of higher education: Strategies for doctoral students and early career academics. *Journal of Higher Education Research and Development*. Vol. 43. Issue 2. DOI: <https://doi.org/10.1080/07294360.2023.2245671> [in English]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ДУДКА Тетяна – доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки та психології професійної освіти Національного авіаційного університету.

Наукові інтереси: загальна педагогіка та історія педагогіки, туризмологія.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

DUDKA Tetiana – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of the Department Pedagogy and Psychology of Vocational Education Kyiv Aviation Institute.

Scientific interests: general pedagogy and history of pedagogy, tourism studies.

Стаття надійшла до редакції 28.02.2026 р.

Стаття прийнята до друку 14.03.2026 р.